

KOULUNKÄYNNIN OHJAAJIEN KOULUTUSPÄIVÄ 24.11.2018

Lapsen oikeudet oman työn arjessa –paja

Vetäjä ja ryhmätöiden koostaja:

Tanja Rätty, suunnittelija, kasvun ja oppimisen palveluiden palveluohjaus- ja kehittämissyksikkö

---

1. Lapsen oikeuksien toteutuminen työyhteisössä ja toiminnassa tällä hetkellä

- oppilaskunnat/ parlamentit – Koululle tehtävät hankinnat
- ”pienetkin” äänestykset luokassa
- suunnittelu/ säännöt -> jälkkärissä, luokassa
- vastuunanto -> luokan siivous (esim.)
- kortti tärkeälle aikuiselle
- ”kerho” kylän vanhan open kaa
- leikitään kaikkien kanssa -> ei vain parhaan kamun kaa
- ongelman ratkaisut -> lapsi itse arvioi, mietitään miten ensi kerralla voisi onnistua paremmin
- yritetään puuttua ja ratkaista asioita
- etsitään ratkaisuja yksilökohtaisesti
- Lapsen oikeudet tunnetaan ja huomioidaan lapsen erityiset tarpeet huomioon ottaen, lapsen oikeudet tunnetaan / on itsestäänselvyys
- Lapset ovat kasvaneet erilaisuuteen. (alakoulu) Erilaisuus vaatii aikuisen läsnäoloa, mukana olemista. (yläkoulu)
- Lapset osallistuu kaikenlaiseen toimintaan omien voimavarojensa mukaisesti.
- Toiminnan suunnittelussa: asiapapereita lapsesta, arjen ”asioita” (tavat, toiminnat)
- Plussat: Yhteistyö sujuu hyvin, aikuisten läsnäolo, struktuurit toimii, lasten oikeudet huomioidaan, lapsi mukaan töihin päivä, liikkuvuus + rentoutus + tasavertaisuus/ tasa-arvoisuus
- Miinukset: Asioista tiedottaminen, tiedon kulku, perehdytys, kiire, sijaiset, poissaolot
- Yksilöllisyyden kunnioittaminen/ olet arvokas
- turvallinen, läsnäoleva aikuinen
- erityislasten integraatio
- kiusaamiseen, syrjintään puuttuminen
- erilaisuuden sietäminen / siedättäminen
- kaverien kanssa yhdessä toimimisen kannustaminen ja ohjaaminen
- päivittäinen toiminnan arviointi ja kehittäminen – yksilölliset erityistarpeet huomioon
- ennakointi
- valintataulut, pienet arjen valinnat
- erilaisuus näkyväksi: vierailut, yhteistyö (jälkkäri-vertti, integraatio, tutustumiskäynnit)
- lapsen oikeus lomaan ja omaan perheeseen, omien toiveiden ilmaiseminen, oikeus tulla ymmärretyksi; oman valinnan lisääminen
- vuosisuunnitelmat, kuukausisuunnitelmat, palaverit, yksilöllisyyden tukeminen ja kunnioittaminen
- Aikuiset miettivät asioita, joiden avulla lapsen oikeudet toteutuu.
- Aikuisilla riittämättömyyden tunne, kun ei voi jakaa huomiotaan tasapuolisesti erilaisten tarpeiden vuoksi
- osallistuminen: oppilaskunta/vapputoimikunta esim.
- kiva-koulutoiminta
- lasten oikeudet toteutuvat käytännössä hyvin
- suunnittelun ja päätöksenteon pohjana käytetään taustatietoja oppilaasta + omia havaintoja/ kokemuksia heistä
- oppilas voi tehdä valintoja arjessa: käsityötunneilla enemmän vapauksia valita. Vapaissa hetkissä muitakin vaihtoehtoja kuin pulpettikirja tai

piirustusvihko -> liikuntasali, erilaiset pelit ym.

- isossa ryhmässä haaste: että jokainen tulisi kuulluksi
- kaikilla sama mahdollisuus osallistua esim. jälkkäriin, liikuntalaturiin vanhempien tuloista riippumatta
- Minulla on oikeus harrastuksiin ja turvalliseen vapaa-aikaan
- Minulla on oikeus ystävyyteen, olla ikäisten seurassa
- Lapsella on oikeus velvollisuuksiin (aikuisen vastuu)
- Vaikuttamismahdollisuuksiin arjessa on paljon, esim. Liikku-vaksi, oppilaskunnan hallitus, nuorisotyö-yhteistyö, tukioppilaat, toiminnan sisältö ja toimintatavat, sääntöjen teko, kummioppilastoiminta
- Hiljaiset/ syrjään jäävät
- Arviointikeskustelut, jälkkärin vuositsekki
- oikeudet tunnetaan (lapset joskus "liiankin hyvin")
- oppilasvaaleilla valitut edustajat oppilaskuntaan -> pikkuparlamentti -> osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet -> jälkkärissä

lasten osallistaminen: "leikittäjät", toiveiden puu...

- lapsilla turvallinen toiminta (esim. salissa joko tytöt/ pojat)
- lasten toiveita pitää kuunnella ja toteuttaa -> lasten omat leikit -> metsä hyvä paikka
- leikkipaikat, jakaminen ryhmiin
- vuosisuunnitelmat, kausisuunnitelmat, viikkosuunnitelmat
- perustiedot hallussa -> toteutuminen?
- yhteiset pelisäännöt -> yksilöllinen toteutus
- syrjintä: välitön perusteellinen puuttuminen ja tilanteen läpikäyminen
- hiljaiset, "hyvin käyttäytyvät"
- mukana toiminnan suunnittelussa, toiveita kuunnellaan ja huomioidaan tasapuolisesti
- kannustetaan ja ohjataan yhteisiin leikkeihin mukaan
- keskustellaan perhesuhteista
- struktuuri tärkeä
- yksilöllisyyden huomioiminen -> vahvuudet / tuen tarpeet
- Toiminnan suunnittelu ja toteutus lapsilähtöistä
- Ketään ei jätetä yksin

2. Lapsen oikeuksien toteutumiseen liittyviä kehittämisideoita

- Oppilaskunnat, kummi- ja tukioppilaat, kasvatusohjaaja -> yksittäisen oppilaan kohtaaminen, ajan löytäminen ja ajankohtaisista/ tärkeistä asioista keskusteleminen -> tarpeeksi tietoa -> tarpeeksi resursseja > kukaan ei saisi olla korvaamaton -> kiva koulu – oppilaat mukaan! Miten asia ratkaistaan?/ Minkälaista viestiä välitämme? (esim. puututaanko kiusaamiseen vai "poistetaanko" kiusattu) -> tiedotus -> ketkä osallistuvat (opetuksen ja tilojen) suunnitteluun? ohjaajien rooli?
- Yhteistyötä eri tahojen välillä kehitettävä.
- Ohjaajien koulutusta kehitettävä / päivitettävä!
- Työympäristö asettaa tulevaisuudessa haasteita myös ohjaajan työlle -> siihen koulutus / varautuminen
- Lasten välisten ristiriitojen selvittäminen loppuun saakka (aina ei riitä pelkkä anteeksipyyntö)
- Kuraattorit/ psykologit/ muut tahot -> liian pitkät odotusajat

- RESURSSIPULA: kerkiääkö kaikki tilanteet selvittää/ ratkoa, onko ihmisiä tarpeeksi
- Resurssit?
- AVOIMUUS!
- Tiedonkulku, perehdyttäminen, aikaa yhteistyölle / yhteisistä käytänteistä sopimiselle
- Päätävässä asemassa olevat henkilöt päiväksi seuraamaan toimintaa!
- Koulupsykologeja lisää, koulupsykiatrian osaamista lisää
- Jos työyhteisö puhaltaa yhteen hiileen, toteutuu lapsen oikeudet paremmin
- Jyväskylän toimintatapojen pitäisi muuttua ajan hengen mukaan
- Psykiatrinen sh kouluihin?!
- Sairaalakoulun ja normaalin koulun väliin joku väliporras, ettei ero ole niin jyrkkä
- olisi hienoa saada psykiatrinen sairaanhoitaja kokoaikaisesti osaksi koulun henkilökuntaa
- huutava tarve pienryhmille kouluilla!!!
- Taulukko:

KEHITETTÄVÄÄ	HYVÄÄ
Tilojen riittävyys kortilla, vaikka rakennukset uusia -> pitääkö tilankäytön olla 100% vai "mitataanko" lapsen/ nuoren tarpeiden mukaan (esim. rauhoittumistilat/ pienryhmätilat)	Yhtenäiskoulu - kummioppilastoiminta - nivelvaihtely
Yhtenäiskoulu - huonot vaikutteet	Katso kohta 1 vastaukset
Henkilöresurssit	Oma äidinkielen/ uskonnon opetus
Koulutusmahdollisuudet - koulutusraha - tieto?	Pienryhmät, eo, kko, eriytyminen / monipuolisuus
Onko kehittämistyöhön aikaa?	Kouluruoka
Yhteissuunnitteluun aikaa! Ohjaaja on monen asian asiantuntija... 😊	KeKo (kehittyvä koulu –ryhmä)

- Lapsen oikeudet: hyvät pelisäännöt olemassa (lapsilähtöisempi toiminta) -> jokaisen aikuisen sitoutuminen, muutosvastarinta, jämähtäminen vanhaan, avoin suora rohkea keskustelu ja osallistuminen
- Kehittämistyö:
  - vuosi/kk/viikottainen suunnittelu
  - säännölliset palaverit (1 krt/vko)
  - > enemmän palaveria joissa kaikki ohjaajat paikalla -> vapaata keskustelua toiminnasta ja sen kehittämisestä
  - > ohjaajia enemmän mukaan opetuksen ymv. suunnittelutiimeihin -> lapsen tarpeen monipuolisempi huomiointi
- Tilat suunnitellaan lapsille sopiviksi
- Pajatoiminta koettu hyväksi